

Otizm–Çocuğunuza nasıl yardımcı olabilir ve onu nasıl anlayabilirsiniz Autism – How to help and understand your child

Bu bilgilendirme belgesi NSW Çokkültürlü Sağlık İletişim Servisi ve NSW Otizm Derneği tarafından birlikte yazılmıştır.

Otizm nedir?

Otizm, bir kişinin bilgi alabilme yolunu etkileyen bir gelişme engelliliğidir. Bu, çocuğunuzun şu yeteneklerini etkiler:

- Anlayabilmek ve iletişim kurabilmek için dili kullanabilme
- Toplumsal olarak karşılıklı etkileşimde bulunabilme
- Çevredeki faaliyetleri ve nesnelere anlayabilme, onlara karşılık verebilme
- Duyusal uyarılara tepki verebilme. Örneğin, bir çocuk yüksek seslerden korkabilir veya sadece belirli şeyleri yiyebilir ve belirli şeyleri giyebilir
- Öğrenme

Otizmin nedenleri nelerdir?

Otizme, beynin bazı bölümlerinin anormal gelişmesi neden olur. Bu bazen, temel oluşturan genetik düzensizliği izler. Çoğu zaman anormal beyinsel gelişimin nedeni bulunamaz. Otizme, çocuğunuzun büyütülmesi yöntemi neden olmaz. Onu önlemek için de herhangi bir şey yapamazsınız. Bir çocuk doktoru çocuğunuzdaki otizmin nedenini bulmak için uygun testler olup olmadığını size söyleyebilir.

Otizm için ne gibi tedaviler vardır?

Şu anda otizme çare olabilecek herhangi bir tıbbi veya davranışsal tedavi yoktur. Otizmliler tüm çocukların yararlandığı tek tedavi, toplumsal oyun becerilerini içeren iletişimsel ve toplumsal becerilere odaklanan tümüyle planlı bir eğitimsel programdır.¹ Bu tür bir program beş yaşından önce sağlanmalıdır.

Otizmliler çocuğumu nasıl anlayabilirim?

Otizmliler çocuğunuzun nasıl iletişim kurduğunu ve öğrendiğini (bu, diğer çocuklarınızın iletişim kurma ve öğrenme yöntemlerinden farklı olduğu için) anlayabilmek önemlidir. Çocuğunuz hakkında bilgilenmenize yardımcı olabilecek kişiler çocuğunuzun erken müdahale öğretmeni ve konuşma patoloğudur.

Bu kişiler, çocuğunuzun niçin belirli şekillerde hareket ettiğini anlamanıza ve çocuğunuz için işe yarar bir strateji seçmenize yardımcı olur.

Örneğin otizmliler çocuklar:

- Görerek öğrenirler – onlar, kendilerine anlatılan değil, gösterilen bilgiyi almada daha iyidirler²

¹ (Janzen, 1999)

² (Hodgdon, 1995)

- Uzun tümceleri ve yönergeleri anlamada güçlük ekerler
- Kuralları ve alışılmış şeyleri, özellikle gösterilerek sunulurlarsa, anlayabilir ve bunlara karşılık verebilirler
- Özellikle tekrar tekrar gördükleri veya duydukları şeyler için iyi bir bellek becerileri olabilir. Kimi zaman, sevdikleri bir videoda veya bir kitaptaki bütün bir diyalogu veya kreşe giden yolu anımsayabilirler. Bu yolla öğrenilen beceriler çoğu zaman herhangi bir şeyi anlamadan meydana geldikleri için, çocuğunuzun yeni bir beceriyi veya bilgiyi gerçekten öğrenip anladığını değişik yöntemlerle denetlemelisiniz.

Öğrenmeyi ve iletişimi desteklemek için görsel nesneleri nasıl sunabilirim?

Öğrenmeyi ve iletişimi desteklemek için dört tür görsel nesne vardır: Bunlar aşağıda, kolay anlaşılıandan (gerçek maddeler) daha zor anlaşılana (izimler) doğru sıralanmıştır.

(Kolay anlaşılır)

(Daha zor anlaşılır)

1. Bir maddenin kendisi (rn. meyve suyu kartonu)
2. Maddenin parçaları (rn. meyve suyu kartonunun etiketi)
3. Fotoğraflar (rn. meyve suyu kartonunun fotoğrafı)
4. izimler. (rn. bir kartonun basit izimi)

Amaç, ocuğunuza, giderek daha zor anlaşılır görsel nesne doğrultusunda çalışmayı öğretmektir. Bu, ocuğunuzun iletişim kurma yeteneğini geliştirecektir. Ancak, ocuğunuz için çok soyut olan görsel nesneleri sunmak onun dili anlamasını desteklemeyecektir. O nedenle, tümüyle gerçek maddelerden başlayıp, çizimlere geçmeden önce kademeli olarak fotoğraflara geçmek önemlidir.

Evde ocuğunuzun öğrenmesi ve iletişim kurmasını desteklemek için görsel nesneleri nasıl kullanmaya başlayabileceğinizden emin değilseniz, çocuğunuzun ğretmeni veya bir konuşma pataloğu ile ilişkiye geçin.

Sorun olan davranışları nasıl ele alabilirim?

Davranış sorunlarını ele alırken anımsanması gereken şey, sorun olan davranışın bir iletişimi simgeleyebileceğidir. Çocuğunuzun davranışını denetlemeye çabalarken, davranışın ardındaki olası mesajları anlamak önemlidir:

- Çocuğunuz korku, endişe, sinirlilik, hastalık veya yorgunluk gibi duyguları ifade etmeye çabalıyor olabilir.
- Davranış, ocuğunuzun uyarılma gereksiniminin bir parçası olabilir. Bu, nesnelere çevirmek, sallamak, kafaya vurmak, sıraya dizmek gibi yinelenen davranışları içerir.
- Ancak, her sorun davranışa bir neden bulmak her zaman mümkün değildir.

Çocuğunuzun sorun olan davranışını denetleme veya değiştirme stratejileri şunları içerir:

- Çevreyi, ocuğunuz için daha anlamlı kılabiliriz değiştirmek. Örneğin, evde planlanmış faaliyetler ve iř programları yaratmak.

- Çocuğunuzun, gereksinimlerini ve duygularını ifade edebilmesi için ona yeni iletişim becerileri öğretmek. Bu genellikle, yukarıda belirtildiği gibi, iletişime yardımcı olmak üzere görsel nesnelere tanıtımını içerir.
- Olası tıbbi sorunları tedavi ettirmek.
- Sallanmak, müzik, TV/video gibi sakinleştirici faaliyetler ortaya koyarak ve ondan herhangi bir talepte bulunmadan yalnız kalabileceği zamanı ona tanıyarak çocuğunuza dinlenmeyi öğretmek.
- Alışlagelmiş şeylerde meydana gelen değişikliklerde yardımcı olabilecek stratejiler ortaya koymak.
- Endişe ve yinelenen davranışlar için belirli ilaçlar yararlı olabilir.

Daha fazla bilgi için kiminle ilişkiye geçebilirim?

Anababalar, otizm hakkındaki bilgilendirme toplantılarına veya kurslara katılmayı ve otizimli bir çocuğu olan başka anababalarla konuşmayı yararlı bulmaktadır. Size yardımcı olabilecek kimi kuruluşlar ve servisler aşağıda sıralanmıştır:

- NSW Otizm Derneği (Autism Association of NSW)
[\[www.autismnsw.com.au\]](http://www.autismnsw.com.au)
- Otizm Bilgilendirme Hattı (Autism Information Line)
- Erken Çocukluk Müdahale Bilgilendirme Hattı (Early Childhood Intervention Info Line)

Yukarıdaki servislerle ilişkiye geçmek için Beyaz Sayfalı Sydney telefon rehberine bakınız.

Doktorunuzdan sizi şuralara havale etmesini isteyiniz:

- Çocuğunuzun orta derecede zihinsel engelliliği varsa – bölgenizdeki Erken Müdahale Destek Ekibi (Yaşlılık, Engellilik ve Evde Bakım Bakanlığı)
- Bölgenizdeki Toplum Sağlık Merkezi
- Bir çocuk hastalıkları uzmanı

İngilizce olarak telefon etmek için yardıma ihtiyacınız varsa, 131 450 numaralı telefondan Yazılı ve Sözlü Çeviri Servisi'ni arayınız.

Çokkültürlü İletişim'in <http://mhcs.health.nsw.gov.au> adresindeki internet sitesinde, kendi dilinizde daha fazla sağlık bilgisi bulabilirsiniz.

Telefon numaraları yayın sırasında doğrudur ancak sürekli olarak güncelleştirilmez. Numaraları telefon rehberinden kontrol edebilirsiniz.

Suggested Readings

Dodd, Susan: Managing Problem Behaviours. MacLennan & Petty, Sydney, 1994

Hodgdon, Linda: Visual Strategies for Improving Communication. Quirk Roberts Publishing, Michigan, 1995

Howlin, Pat: Treating Children with Autism and Asperger Syndrome. A Guide for Parents and Professionals. Chichester: Wiley (1998)

Janzen, Janice E.: Autism: facts and strategies for Parents. Therapy Skill Builders, USA, 1999

Sussman, Fern: More Than Words. A Hanen Centre Publication, Toronto, 1999

You can find more multilingual information on autism at the following websites:

- Autism: An introduction for parents and carers (National Autistic Society)
<http://www.nas.org.uk/nas/jsp/polopoly.jsp?d=121&a=2192>
(Available in Bengali, English, Gujarati, Hindi, Punjabi, Urdu)
- What is Autism? (Autism Association of NSW)
<http://www.autismnsw.com.au>
(Available in English, additional languages coming)
- Visual strategies for improving communication – for purchase
<http://www.usevisualstrategies.com/products.html>
(Available in English and Spanish)
- Overview of autism (Center for the Study of Autism)
<http://www.autism.com/ari/index.html>
(Available in Chinese, English, Italian, Japanese, Korean and Spanish)